

ՌԱԶՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

12-րդ դասարան
Շաբաթական 1 ժամ

Դասագիրք՝ Ռազմագիտություն 12

Ջեղ.՝ Վ.Օհանյան, Ս.Մարգարյան, Վ.Առաքելյան.

Ուսուցիչ՝ Գեղամ Լալայան Ա.Շահինյանի անվ. Ֆիզմաթ դպրոց

Դաս	Էջ	Բաժին 1. Շարային պատրաստություն
Նպատակը		<p>Սովորեցնել՝ շարային քայլի պահանջներին, սովորեցնել տեղում դարձումներ կատարելու մանրամասները,</p> <p>Ճանութացնել՝ շարժման ժամանակ դարձումներ կատարելու հնարքներին:</p> <p>Սովորեցնել՝ գենքը կրելու ձևերը:</p> <p>Իմանա՛լ, գենքը կրելու ձևերը, շարային կեցվածք գենքով: Շարային վարժաձևերը տեղում և շարժման ժամանակ, Ձինվորական ողջյունի կատարումը գենքով:</p>

Վերջնարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա՛լ շարային վարժաձևերի կատարման արագությունը մոտեցնել կանոնադրական պահանջներին, կատարել դարձումներ շարժման ժամանակ: Կարողանա՛լ շարային վարժաձևերը կատարել շարային կանոնադրության կանոններին համապատասխան: Շարային կեցվածք գենքով: Ձինվորական ողջ յունի կատարումը տեղում և շարժման ընթացքում: Պետին մոտենալը և նրանցից հեռանալը: Շարային վարժաձևերը և շարժումը գենքով: • Գիտենա՛լ զինվորական ողջյունի կատարումը տեղում և շարժման ընթացքում, առանձին տարրերով: Շարային վարժաձևերը գենքով, դանդաղ կատարմամբ: • Կարողանա՛լ գործնականում ճիշտ կատարել զինվորական ողջյունը տեղում և շարժման ընթացքում. Պետին մոտենալը և նրանցից հեռանալը, շարային վարժաձևերը և գենքով շարժումները:
1	57-61 9դաս.	Շարային քայլ, դարձումներ և շարժումներ տեղում և շարժման ժամանակ
2	48-50 10դաս	Շարային կեցվածք գենքով: Շարային վարժաձևերը գենքով
3	50-52 10դաս	Ձինվորական ողջյունի կատարումը գենքով՝ տեղում և շարժման ժամանակ
Դաս	Էջ	Ռազմարվեստի պատմություն

Ա		
Նպատակը	<p>Սովորեցնել՝ ՀՀՁՈՒ խնդիրները, կառուցվածքը, աստիճանախումբը, պարզների ցուցակը ըստ ծառայության /շքանշաններ, մեդալներ/:</p> <p>ճանաչել բնական հրամանատարական կազմին, Ազգային հերոսներին, քառօրյայի և 44 օրյա հերոսամարտերի հերոսներին: Իմանա՛լ զինվորական վարձականոնի նշանակությունը ՁՈՒ մարտունակության բարձրացման գործում: Հայ զինվորականի վարձականոնի էությունը հայ ժողովուրդի գոյատևման և ամբողջ աշխարհի զարգացման ընթացքում:</p>	
Վերջնարդյունքը	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ՀՀՁՈՒ խնդիրները, կառուցվածքը, • Գիտենա՛լ բնական կազմակերպման սկզբունքները, բնական հիմնական կրակային ուժը կազմի գորատեսակները, սպառազինությունը: • Գիտենա՛լ բնակիում գորատեսակների հրամանատարական կազմը, ՀՀ Ազգային հերոսներին: Հայ զինվորականի վարձականոնը՝ քառօրյայի և ազատամարտերի հերոսներին: 	
4	9-19. 11դաս	1991-92 թթ Արցախյան պատերազմ
5-6		2016 թ. Ապրիլյան և 44 օրյա պատերազմական գործողությունները և դրանց հետևանքները / ուսումնական նյութի ընտրությունը իրկանացնել ՀՀ ՊՆ պաշտոնական կայքը և լրատվամիջոցների հիման վրա:

Դաս	Էջ	ՀՀՁՈՒ կանոնադրություն
Նպատակը	<p>Սովորեցնել՝ զինծառայողների կազմի կոչումները, ցույց տալ զինվորական կոչումների ուսադիրները:</p> <p>Սովորեցնել ժամապահի պարտականությունները և գործողությունները, անձեռնմխելիությունը և պատասխանատվությունը, զենքը կրելու ձևերը պահակակետում, տարբեր իրավիճակներում:</p>	

<p>Վերջնարդյունքը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա՛լ տարբերակել զինծառայողների կազմի կոչումները, ցույց տալ զինվորական կոչումների ուսադիրները: • Թվարկե՛լ ո՞վքեր են համարվում պետեր՝ ըստ զինվորական կոչման: • Գիտենա՛լ զինծառայողի իրավունքները, պատասխանատվության տեսակները. ժամապահի պարտականությունները և գործողությունները պահակակետը ընդունելիս: Չենքի լիցքավորման և լիցքաթափման կարգը: ժամապահի անձեռնմխելիությունը և պատասխանատվությունը: • Գիտենա՛լ, ժամապահի զենքը կրելու ձևերը պահակակետում, տարբեր իրավիճակներում: Ի՞նչ է արգելվում ժամապահին: Նրա պատասխանատվությունը և գործողությունը պահակակետի վրա հարձակման դեպքում: Անվտանգության կանոնների և զենքի կիրառման պայմանները: 	
7	23-26 8-դաս	ՀՀՁՈԻ կոչումներ: Պետեր ենթակաները
8	45-46 11դաս.	ժամապահի պարտականությունները պահակակետի ընդունման հանձնման ժամանակ
9	46-47 11դաս	Չենքի լիցքավորման և լիցքաթափման կարգը: ժամապահի զենքի դիրքը պահակակետում
<p>Դաս</p>	<p>Էջ</p>	<p>Մարտավարություն</p>
<p>Նպատակը</p>	<p>Ճանութացնե՛լ համազորային մարտի տեսակներին: Հասկացություն տալ մարտական ապահովման տեսակների, ջոկի ենթակարգի, նախամարտակարգի և մարտակարգի մասին: Գիտելիքներ տա՛լ ՄՀՁ կազմի և մարտակա հնարավորությունների մասին:</p> <p>Ճանութացնե՛լ զինվորի գործողությունները մարտի ժամանակ: Դիտորդի պարտականությունների և դիտարկման կետի ճիշտ ընտրություն:</p> <p>Բացատրե՛լ տանկերի, ՉՓև ՀՄՄ դեմ պայքարելու հնարավորության մասին:</p> <p>Իմանա՛ն խոցող միջոցների բնութագրերը:</p>	

<p>Վերջնարդյունքը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ օդային հարձակման միջոցների պայքարի ձևերը: Չհնվորի տեղաշարժը մարտում: Չհնվորը պաշտպանությունում հարձակման ժամանակ: Չհնվորը դիտքում: • Գիտենա՛լ մարտում հետիոտն գործողությունների ժամանակ տեղաշարժման ձևերը: Ցածր թռչող նշանակետերի վրա կրակ վարելու դիրքերը: • Գիտենա՛լ տարածաշրջանի պետությունների ռազմաօդային
------------------------------	--

		<p>ուժերի տարբերանշանները: Դիտորդի պարտականությունները:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Իմանա՛լ. ՄՋ հնարավորությունները Տանկերի դեմպայքարելիս, իմանան ջոկի հակատանկային միջոցների մարտական բնութագրերը:
10	31-34 8դաս.	<p>Ժամանակակից համազորային մարտի բնութագիրը, տեսակները սկզբունքները: Մարտի ապահովման տեսակները: ՄՋ ենթակարգ, մարտակարգ:</p>
11	35-36 8դաս	<p>ՄՋ կազմը և հնարավորությունները</p>
12-14	37-42 8դաս	<p>Չհնվորի գործողությունները մարտի ժամանակ Չհնվորը պաշտպանությունում, հարձակման ժամանակ, որպես դիտորդ և դիտքում</p>
15-16	43-45 9դաս	<p>ՄՋ սպառազինություններն և հնարավորությունները հակառակորդի տանկերի և զրահամեքենաների դեմ պայքարելիս</p>
17	21-23 11դաս	<p>Օդային հարձակման միջոցների դեմ պայքարի ձևերը</p>
Դաս	Էջ	Կրակային պատրաստություն
Նպատակը		<p>Սովորողներին գաղափար տա՛լ Նշանառման տարրերի մասին, կատարե՛լ ճիշտ նշանառություն, սովորել փոքր տրամաչափի հրացանից կրակվարելու հմտությունը: Ճանութացնե՛լ, ձեռքի բեկորային նռնակների կառուցվածքը: Գործողության սկզբունքին և նետելու եղանակին: Սովորեցնե՛լ անվտանգության կանոնները նռնականետման ժամանակ:Բացատրե՛լ փամփուշտների տեսակներին,կառուցվածքին և անվտանգության կանոններին:</p>

Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Իմանա՛լ Ձեռքի նռնակների տեսակները, կառուցվածքը և մարտական հնարավորությունները: Կարողանալ կատարե՛լ նռնակների լիցքավորում և նետելու եղանակը: • Իմանա՛լ Փամփուշտների տեսակները: Ինքնաձիգի հնարավոր խափանումները հրաձգության ժամանակ և դրանց վերացման եղանակները: • Կիրառե՛լ անվտանգության կանոնները ձեռքի նռնակների և փամփուշտների օգտագործման ժամանակ: Նռնակների մասերի և մեխանիզմների աշխատանքը:
18	51-56 9-դաս.	Նշանառության միատեսակության մարզում
19	33-34 9-դաս.	Նշամառության տարրերը, նշանոցի նշանառման կետի ընտրություն անշարժ նշանակետի վրա կրակելիս
20 - 21	33-36 11-դաս.	Ձեռքի բեկորային նռնակներ: Ձեռքի բեկորային նռնակների տեսակները: Ձեռքի բեկորային նռնակների օգտագործման ձևերը:
22-23	37-42 11-դաս	Հրաձգային զենքի փամփուշտների տեսակները և կառուցվածքը: Կրակի վարման արդյունավետ դիրքերը
24	48 8-դաս	Հրաձգություն վարելիս անվտանգության կանոնները:
Դաս	Էջ	Ռազմական տեղագրություն
Նպատակը		Սովորեցնե՛լ տեղանքի, նրա տարատեսակների, մարտական

<p>հատկանիշների, ռելեֆի մասին:</p> <p>Սովորեցնել Կողմնորոշվել տեղանքում, որոշել հորիզոնի կողմերը: Գիտելիքներ տա՛լ Մագնիսական ազիմուտի վերաբերյալ:</p> <p>Ճանութացնե՛լ տեղագրական քարտեզների վրա ռելեֆի պատկերումը և Սովորեցնե՛լ Կարդալ այն օգտվելով պայմանական նշաններից:</p> <p>Գիտելիքներ տա՛լ, արագ և ճիշտ որոշելու դիտարկվող առարկայի հեռավորությունը:</p> <p>Սովորեցնե՛լ, օգտվել քարտեզից, օպտիկական սարքերից, ձեռքի տակ եղած և տեղական առարկաններից: Կարողանալ Ռազմական տեղագրությունից սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները ծառայեցնել մարտական առաջադրանքներ հուսալի կատարումը:</p>

	Վերջնարդյունքը	<ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա՛ն Գործնական ուսուցման միջոցով տեղնքում ընտրել կողմնորոշիչներ, • Որոշե՛լ Դրանց հեռավորությունը և ազիմուտը: • Գիտենա՛լ Ռազմական տեղագրության հիմունքները, տեղանքի տարատեսակները, կողմնացույց: • Կարողանա՛ն Յորիզոնի կողմերը որոշել կողմնացույցով: • Գիտենա՛լ Տեղանքի մարտական հատկանիշները: • Կարողանա՛ն տեղական առարկաների միջոցով որոշել հորիզոնի կողմերը: • Կարողանան որոշել հորիզոնի կողմերը գիշերը: • Գիտենա՛լ ազիմուտ, մագնիսական ազիմուտ հասկացությունները, դրանց որոշման եղանակները տեղագրական քարտեզով և կողմնացույցով: Տեղագրական քարտեզների պայմանական նշաններ: • Պատկերացում ունենալ տեղագրական քարտեզների վրա ռելեֆի պատկերման մասին: • Կարողանա՛լ Կարդալ տեղագրական քարտեզ: • Գիտենա՛լ հեռավորության որոշման եղանակները: Յագարերորդական բանաձևը և նրա օգտագործումը: Անկյունային մեծություններ: • Իմանա՛լ ձեռքի տակ եղած առարկաների անկյունային մեծությունները: • Կարողանա՛լ նշանակետերի հեռավորությունը որոշել աչքաչափով ու լսողությամբ: Տեղագրական քարտեզների կորդինատային և կիլոմետրային ցանց, դիրեկցիոն անկյուն, տեղանքի գնահատում: • Կարեղանա՛լ ազիմուտով շարժվել, որոշել կետի տեղի դիրքը քարտեզի վրա: • Գիտենա՛լ հիմնական պայմանական նշանները: • Կարողանալ քարտեզ կարդալ:
25	67-68 8դաս II մաս	Ռազմական տեղագրության հիմունքները: Տեղանքի տարատեսակները:
26	69-73 8դաս.II մաս	Կողմնորոշումը տեղանքում առանց քարտեզի: Յորիզոնի կողմերի որոշումը կողմնացույցի և տեղական առարկաների, երկնային մարմինների միջոցով:

27	63-66 9- դաս	Ազիմուտ: Մագնիսական ազիմուտի որոշումը տեղագրական քարտեզով-կողմնացույցով:
28	53-54 10դաս	Տեղագրական քարտեզի պայմանական նշանները: Ռելեֆի պատկերումը տեղագրական քարտեզի վրա:
29	52-56 11դաս	Յեռավորության որոշումը աչքաչափով և լսողությամբ:

Դաս	Էջ	Առաջին օգնություն	
Նպատակը		<p>Կողմնորոշվել տարբեր ԱԻ և կազմակերպված ձևով ցուցաբերել ԱՕ Ահազանգե՛լ և համապատասխան ծառայություններից օգնություն ակնկալել:</p> <p>Գիտակցե՛լ ԱԻ փոխօգնության կարևորությունը:</p> <p>Տարբերակե՛լ Յոթախախտեր կապանների ջղաձգման նշանները. Կոտրվածքների տեսակները և բարդությունները.</p> <p>Կարողանա՛լ ԱՖՕ ցուցաբերում յուրահատկությունները և սկզբունքները տարբեր տեղադրության կոտրվածքների դեպքում: Շոկի և շոկածին վնասվածքների մասին:</p>	
Վերջնարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Սահմանե՛լ Առաջին օգնությունը և նրաց ցաբերման նպատակը: • Սահմանե՛լ ԱԻ և ճանաչել նրա նշանները: • Նկարագրե՛լ Տուժածին ԱՕ ցուցաբերմանը խանգարող հանգամանքները և դրանց հաղթահարման ուղիները: • • Սահմանե՛լ ԱԻ հրատապ գործողությունների փուլերը, • • Իմանա՛լ Թե ինչ նպատակով է կատարվում տուժածի զննումը: • Կարողանա՛լ Համեմատել ԱՕ ցուցաբերման ը խանգարող հանգամանքները և համադրել դրանց հաղթահարման ուղղությամբ տարվող քայլերը: • Կարողանա՛լ Բացատրել թե ինչպես է կատարվում տուժածի զննումը և անվտանգության պահովման անհրժեշտությունը: • Պատկերացնե՛լ որևէ կոնկրետ իրավիճակ, ինչպիսին կարող է լինել ԱՕ պատահարի ժամանակ, նախապատրաստվել ԱՕ ցուցաբերելուն • Գնահատե՛լ ԱԻ և ընդունել գործելու համապատասխան որոշում, ըստ պայմանների և հնարավորությունների: • • Կարողանա՛լ դադարեցնել արտաքին արյունահոսությունը, ԱՕ ներքին արյունահոսության ժամանակ: • Իմանա՛լ Շոկի զարգացման պատճառները և ճանաչել շոկի նախանշանները, նրա զարգացման կանխարգելման, նվազեցման ուղղությամբ տարվող քայլերը: • ԱՕ ցուցաբերել շոկի մեջ գտնվող տուժածին: 	
30	94-100 8 դաս.	Տուժածի զննում ԱՕ ցուցաբերման առազնահատկությունները	
31	101-106 8- դաս	ԱՕ ցուցաբերումը ԱԻ-ում	
32	84-88 10դաս	Հենաշարժիչ համակարգի վնասվածքներ ՇՈԿ; Շոկի առաջացման պատճառները, նշանները կանխումը, համապատասխան որոշման ընդունում:	
33	88- 91.10դաս	Արյունահոսություններ, արտաքին և ներքին արյունահոսություններ, նշանները ԱՕ: ԱՕ	

		ցուցաբերման ժամանակ վարակի կանխումը	
--	--	-------------------------------------	--

34		Ամփոփում	
----	--	-----------------	--